Anders Wåla

Trondheim, 02.03.2020

Deres ref.:	Vår ref. (bes oppgitt ved svar):	Saksbehandler:
[Deres ref.]	2019/6465	Siv Grethe Aarnes

Avslag på søknad om skadefelling av gaupe i Kongsberg kommune

Med hjemmel i Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1 og 3, avslår direktoratet søknad fra Anders Wåla om skadefellingstillatelse av gaupe i Kongsberg kommune. Det er lagt avgjørende vekt på begrenset skadeomfang og at forebyggende tiltak anses som mulig for å forebygge fremtidige tap.

Det vises til epost datert 17. februar 2020 fra Anders Wåla og søknad om skadefelling av gaupe, i Kongsberg kommune.

Søknadens innhold
Søker driver med hjorteoppdrett og viser til funn av et kadaver (hjortekalv) innenfor hegnet 12. januar 2020. Kadaveret ble kontrollert av SNO og dokumentert med ukjent dødsårsak. Videre vises det til aktivitet av gaupe rundt innhegnet, dokumentert på kamera 18. januar og 10. februar 2020. Søker vil utføre sikringstiltak på og langs gjerde. Gjerdet er på 3500 m, og ifølge søker vil det være vanskelig å tette alle hull som gaupen kan komme gjennom, og søker frykter for en potensiell skadegjører.

Direktoratets vurdering
Lovgrunnlaget: Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) og forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) danner den juridiske rammen for direktoratets beslutning i saken.

Formålet i naturmangfoldloven (§ 1) lyder:
«*Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.*»

Postadresse: Postboks 5672, Torgarden, 7485 Trondheim | **Telefon:** 03400/73 58 05 00 | **Faks:** 73 58 05 01
E-post: post@miljodir.no | **Internett:** www.miljødirektoratet.no | **Organisasjonsnummer:** 999 601 391
Besøksadresser: Brattørkaia 15, 7010 Trondheim | Grensesvingen 7, 0661 Oslo|
Besøksadresser Statens naturoppsyns lokalkontorer: Se www.naturoppsyn.no

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold blir ivaretatt på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal likevel avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært det eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning. Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning er konkretisert gjennom §§ 3 og 4 i rovviltforskriften.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Naturmangfoldloven §§ 8 til 10 og § 12 er omtalt senere i vedtaket. Vedtaket gjelder søknad om felling av gaupe og det er derfor ikke aktuelt å stille fordyrende vilkår i vedtaket. Naturmangfoldloven § 11 anses derfor ikke relevant å vurdere nærmere i denne saken.

Det vises til naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og § 77, jf. rovviltforskriften § 13, jf. §§ 1 og 3, der følgende fremgår:

Naturmangfoldloven § 18 (annet uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk etter vurdering av myndighetene):
«Kongen kan ved forskrift eller ved enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- innlandsfisk (…) b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk vann eller annen eiendom, (…)

Vedtak etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte. (…)»

Rovviltforskriften § 1 (Formål):
«Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter. Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.»

Rovviltforskriften § 3 (Nasjonale bestandsmål og bestandsovervåking):
«I Norge skal det årlig være 65 ynglinger av gaupe, 39 ynglinger av jerv og 13 ynglinger av bjørn. Det skal være 4-6 årlige ynglinger av ulv. (…)"

"Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt skal gi data om status og utvikling i rovviltbestandene, herunder også beskrive det antall årlige ynglinger som er dokumentert i regionene. Metodikk, datagrunnlag og resultater skal være offentlig tilgjengelig.»

Rovviltforskriften § 13 (direktoratets myndighet til å fatte vedtak om felling og jakt):
«Miljødirektoratet kan fatte vedtak om skadefelling, kvote for betinget skadefelling, kvote for lisensfelling av gaupe, jerv, bjørn og ulv eller kvotejakt for gaupe av eget tiltak eller etter søknad. Direktoratet kan fatte slike vedtak også der bestanden ligger under det fastsatte bestandsmålet for en region eller for landet. Det er et vilkår at slik felling eller jakt ikke er skadelig

forbestandens overlevelse. Dessuten er det er vilkår at det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning, jf. forskriften § 1 og § 6. (…)»

Politiske og forvaltningsmessige rammevilkår:
Direktoratet viser til Representantforslag 163 S (2010-2011), og Stortingets behandling av dette den 17. juni 2011 hvor det ble inngått et nytt enstemmig rovviltforlik. Av rovviltforliket i 2011 fremgår det innledningsvis at norsk rovviltforvaltning fremdeles skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette.

Om bestandssituasjonen for gaupe i region 2:
Offentlige beslutninger som kan berøre naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon samt effekt av påvirkning, jf. naturmangfoldloven § 8.

Direktoratet viser til beskrivelsen av det Nasjonale overvåkningsprogrammet for rovvilt i kommentarene til rovviltforskriften § 3. Rovdata har ansvaret for formidling, drift og utvikling av Nasjonalt overvåkingsprogrammet for rovvilt, og Rovdata er den sentrale leverandøren av data om status og utvikling i rovviltbestandene til alle forvaltningsledd.

I rovviltregion 2 ble det før jakt i 2019 registrert 15 familiegrupper av gaupe. Tre års gjennomsnitt av antall familiegrupper (13 ynglinger) viser at regionen er over det nasjonalt fastsatte bestandsmålet.

Rovviltnemda i region 2 har myndighet til å fastsette kvote for jakt på gaupe, og 15.november 2020 fattet nemnda vedtak om en kvote på totalt 18 gauper hvorav en hunndyrkvote på 6 dyr over ett år. 3 dyr er holdt igjen til senere fordeling. Kvoten er fordelt på tre ulike jaktområder, og i beiteprioritert område ble det åpnet for kvotefri jakt.

Kvotene er fylt i alle jaktområdene, og jakta er stoppet i hele region 2, med unntak av i kvotefritt område i Agder. 14 gauper er felt under jakt, og en gaupe er påkjørt (og belastet kvoten), 2 hunndyr og 13 hanndyr. Det er også felt en gaupe (hunndyr) i kvotefritt jaktområde, Bygland kommune.

Det foreligger betydelig kunnskap om den samlede belastningen gaupebestanden utsettes for, jf. naturmangfoldloven § 10. Bestanden er ikke begrenset av tilgjengelig areal. Det er kjent at gaupe kan bli smittet med skabb. Utover enkelte påkjørsler skjer avgangen av gaupe i hovedsak gjennom kvotejakt og skadefelling, slik at miljøforvaltningen i stor grad har oversikt over den samlede belastningen.

Direktoratet legger til grunn at den regionale rovviltnemda for region 2 med sin geografiske differensiering har ivaretatt de hensyn som er nedfelt naturmangfoldloven § 12. Dette innebærer at avgrensingen av områder der rovvilt kan forekomme er foretatt ut fra en samlet vurdering, og forventes å gi de beste samfunnsmessige resultater.

Føre-var-prinsippet, jf. naturmangfoldloven § 9, kommer til anvendelse i situasjoner hvor man ikke har tilstrekkelig kunnskap tilgjengelig. Etter direktoratets syn er ikke dette tilfelle i denne saken.

Vurdering av søknaden:
Søknaden gjelder felling av gaupe for å forhindre skade på kronhjort innenfor hegn på gården Wåla i Kongsberg kommune. Rovviltartene bjørn, jerv, ulv, gaupe og kongeørn er fredet etter Lov 29. mai 1981 om jakt og fangst av vilt (viltloven) og Lov 19. juni 2009 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven). Samtidig er det slik at fredet rovvilt volder skade på husdyr- og tamrein. For blant annet å forhindre skade på husdyr og tamrein kan rovvilt felles med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 første ledd b). Miljødirektoratet viser til forarbeidene prop. 75 L (2009-2010) hvor det på side 38 fremgår følgende om produksjonsdyr "*Avliving kan etter bestemmelsen skje til fordel for produksjonsdyr eller hund. Som «produksjonsdyr» anses alle virveldyr som avles eller holdes for produksjon av mat, ull, hud eller pels, eller for andre produksjonsformål.*"

Miljødirektoratet vurderer at tamhjort omfattes av begrepet *annen eiendom,* og at også skader på tamhjort kan legges til grunn ved vurdering av skadefelling.

Skadefelling er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner som kan oppstå, jf. rovviltforskriften §§ 9 og 13, mens regulering av bestandsstørrelsen skal skje gjennom lisensfelling eller kvotejakt (gaupe), jf. rovviltforskriften §§ 10, 11 og 13.

Ved vurdering om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på skadesituasjon i området, skadehistorikk samt skadepotensiale. I de tilfeller hvor det nylig har skjedd angrep, og som ligger an til å fortsette og som er vesentlige, ligger i kjernen av bestemmelsens virkeområde.

Direktoratet konstaterer at det i denne situasjonen ikke foreligger påviste skader forårsaket av gaupe på tamhjort. Det foreligger heller ingen påviste skader forårsaket av gaupe i det aktuelle området. Videre at det er begrenset med gaupeskader i det aktuelle området de siste årene.

Miljødirektoratet vurderer på bakgrunn av dette at formålet, å forebygge eller avverge skade, kan nås på en annen måte enn ved skadefelling.

Vedtak
Med hjemmel i Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1 og 3, avslår direktoratet søknad om skadefellingstillatelse av gaupe i Kongsberg kommune.

Klage
Vedtaket kan påklages til Klima- og miljødepartementet innen 3 uker, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. En eventuell klage framsettes for Miljødirektoratet, jf. forvaltningsloven § 32.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Susanne Hanssen	Siv Grethe Aarnes
seksjonsleder	seniorrådgiver

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kopi til:

Fylkesmannen i Oslo og Viken	Postboks 325	1502	MOSS